

วิธีดำเนินงานและวิธีรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างประชากร

นักเรียนชาวเขาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นนักเรียนชาวเขาของแต่ละจังหวัดในภาคเหนือที่ส่งไปเรียนยังโรงเรียน สำหรับนักเรียนชาวเขาโดยเฉพาะซึ่งได้รับความช่วยเหลือทางด้านปัจจัย 4 อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค อุปการะในการเรียนทุกอย่างจากรวมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ คือโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีนักเรียนชาวเขาที่ส่งมาจากจังหวัดใกล้เคียงเช่น เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน ลำปาง และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก ซึ่งมีนักเรียนชาวเขาที่ส่งมาจากจังหวัดตาก กำแพงเพชร และเพชรบูรณ์ เป็นต้น แต่โรงเรียนบ้านปากกลางที่จังหวัดน่านนั้นเป็นโรงเรียนในโครงการของกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งเพิ่งจะได้เปิดขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขาและนักเรียนพื้นราบที่อาศัยอยู่ในนิคมชาวเขาอพยพที่บ้านปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ดังนั้นนักเรียนชาวเขาที่โรงเรียนนี้จึงมีแต่นักเรียนชาวเขาของจังหวัดน่าน เท่านั้น

อนึ่ง ทั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก และโรงเรียนบ้านปากกลาง จังหวัดน่าน นั้น มีทั้งนักเรียนชาวเขาและนักเรียนพื้นราบปนอยู่ด้วย ซึ่งก็มีเป็นส่วนน้อย ผู้วิจัยได้เลือกมาเฉพาะนักเรียนชาวเขาที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงประถมศึกษาปีที่ 7 ของทุกโรงเรียนดังกล่าวทั้งชาย และหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 178 คน ดังตารางที่แสดงจำนวนต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนราวเขาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	เพศ										รวม
	แม่	ย่า	กะเทย	ดชอ	ถน	จันฮอ	มูเซอร์	อ๊กอ	เงี้ยว	รวม	
	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	ชาย-หญิง	
ศึกษาสงเคราะห์แม่จัน	20- 3	10- 1	14- 2	7-1	-	2- 0	1 - 0	1 - 0	1 - 0	56- 7	63
ศึกษาสงเคราะห์ตาก	40-10	-	2- 0	11-0	-	-	-	-	-	53-10	63
บ้านปากกลาง	30- 8	8- 3	-	-	3 - 0	-	-	-	-	41-11	52
รวม	90-21	18- 4	16- 2	18-1	3 - 0	2 - 0	1 - 0	1 - 0	1 - 0		
รวมทั้งสิ้น	111	22	18	19	3	2	1	1	1	150-28	178

เครื่องมือที่ใช้

1. คำนิยมทางศาสนาที่ต้องการจะศึกษานี้ใช้แบบสอบถาม 2 แบบ คือ

1. แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากวิธีการวัดทัศนคติของลิเคิร์ต¹ (Likert)

¹Martin Fishbein, Reading in Attitude Theory and Measurement, (John Wiley & Sons, Inc., New York, London Sydney, 1967), pp. 249-255.

ส่วนข้อคำถามนั้นผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการทราบเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ ทางศาสนาของชาวเขา ซึ่งได้จากการอ่านหนังสือค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของศาสนาและความเชื่อของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ คุ้ได้จากภาคผนวก ข.

2. แบบสอบถามแบบระยะทางสังคม (Social Distance) ได้นำมาใช้โดยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของเอ็มโมรี เอส โบการ์คัส² (Emory S. Bogardus) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับของความเข้าใจ เห็นใจที่เกิดขึ้นระหว่างคนกับคน คนกับกลุ่ม และกลุ่มกับกลุ่ม จะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นระยะทางทางสังคมที่เป็นระดับความแตกต่างของความคุ้นเคย หรือสนิทชิดชอบทางสังคม ถ้าระยะทางทางสังคมใกล้แสดงว่ามีความคุ้นเคยหรือสนิทชิดชอบทางสังคมกับสิ่งที่ต้องการทราบ และในทางตรงกันข้ามถ้าระยะทางทางสังคมไกลก็จะแสดงให้เห็นว่าไม่มีความคุ้นเคยหรือสนิทชิดชอบด้วย แบบสอบถามเดิมของโบการ์คัสมีข้อคำถามนำและมีประโยคเหล่านี้สำหรับวัดระยะทางทางสังคมของข้อคำถามต่าง ๆ เหล่านี้คือ

1. อยากจะแต่งงานหรือเป็นเครือญาติบุคคลนี้
2. อยากจะมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนด้วย
3. อยากจะทำงานร่วมกัน
4. อยากให้มีเพื่อนบ้านเป็นครอบครัวเช่นนี้หลาย ๆ ครอบครัว
5. อยากเพียงแต่ได้พูดคุยเท่านั้น
6. อยากให้บุคคลเช่นนี้ไม่มีอยู่ในหมู่บ้านของฉัน
7. อยากให้บุคคลเช่นนี้ไม่มีอยู่ในประเทศของฉัน

สำหรับการวิจัยนี้ บุคคลที่ใช้ถามถึงในแบบสอบถาม ได้แก่ หมอผี, พระสงฆ์, ชี หรือ ชีสเตอร์, บาคหลวง และยายผู้ใจบุญ

แบบสอบถามนี้สามารถดูได้จากภาคผนวก ข. เช่นกัน

วิธีสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาลักษณะของแบบสอบถามทั้งสองแบบ

²Micheal Banton, Race Relation (New York : Basic Books Inc., Publishers, 1967), p.315.

2. รวบรวมความรู้ที่คนทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องศาสนาของชาวเขาจากหนังสือต่าง ๆ^{3,4,5,6}
3. นำความรู้เหล่านี้มาสร้างเป็นข้อคำถามที่ต้องการทราบในแบบสอบถามแต่ละแบบ
4. นำข้อคำถามต่าง ๆ มาจัดเป็นหมวดหมู่ใหญ่ 5 หมู่ ในแบบสอบถามแบบแรกซึ่งมีคำถาม 60 ข้อ ส่วนแบบที่ 2 มี 5 ข้อ
5. นำแบบสอบถามไปทดลองสอบถาม (Pilot Study) กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนวัดใหม่ของลม กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม และถ้าไม่เข้าใจข้อใดให้ถาม และทำเครื่องหมาย X กำกับไว้หน้าข้อนั้น
6. นำผลของการทดลองศึกษาที่ได้มาตรวจสอบเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและเพิ่มเติมบางข้อความด้วยการตรวจให้คะแนนและแก้ไขคำถามที่นักเรียนไม่เข้าใจตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมการทดสอบ

ผู้วิจัยเดินทางไปถึงโรงเรียนแต่ละแห่งในวันแรก ได้ติดต่อขอเวลาในการทำแบบสอบถาม โดยไม่ให้เสียเวลาของโรงเรียนมากเกินไปในวันรุ่งขึ้น โดยขอความสะดวกจากทางโรงเรียนจัดหาเวลารวมเอาเฉพาะนักเรียนชาวเขาทั้งหมดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 มารวมกัน ณ สถานที่ที่จัดไว้คือ โรงอาหารและในห้องเรียนซึ่งทางโรงเรียนก็ได้อำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดี เมื่อนักเวลาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงจัดเตรียมแบบสอบถามไว้ให้ครบตามจำนวนนักเรียน

³สุรพงษ์ มุขนาก, เรื่องเดิม.

⁴บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, ชาวเขาในไทย (อมรการพิมพ์, 2506).

⁵ภักดี ชมภูมิ่ง, เรื่องเดียวกัน.

⁶เชิกชาย เหล่าหล้า, พ.อ., สังคมวิทยาชนบท.

2. การดำเนินการทดสอบ

เมื่อถึงเวลานัด ทางโรงเรียนได้จัดรวมนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาตอนปลายทั้งหมดให้มารวมกันอยู่ในสถานที่ที่จัดไว้ แล้วผู้วิจัยจึงแจกแบบสอบถามแก่นักเรียนทุกคน แต่ยังไม่ให้ทำ เมื่อแจกครบทุกคนแล้วจึงอธิบายให้นักเรียนฟังว่าแบบสอบถามนี้ต้องการจะศึกษาความจริงเกี่ยวกับศาสนาที่นักเรียนนับถืออยู่ โดยให้นักเรียนช่วยตอบแบบสอบถามนี้ไปตามความจริง แบบสอบถามนี้ไม่มีผิดหรือถูก และไม่มีคะแนน และวิธีทำแบบสอบถามทั้งแบบที่ 1 และแบบที่ 2 นั้นให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในลักษณะเหมือนกัน เนื่องจากคำสั่งของแบบสอบถามเหมือนกันเพียงแต่ข้อความถามเป็นคนละชนิดเท่านั้น และสิ่งที่ลืมไม่ได้คือให้เติมของต่าง ๆ ในหน้าแรกของแบบสอบถามนี้ก่อนที่จะลงมือทำแบบสอบถาม ถ้ามีใครสงสัยก็สามารถถามได้

3. การตรวจให้คะแนน

3.1 แบบสอบถามแบบที่ 1 มีวิธีตรวจให้คะแนนดังนี้คือ ให้ความสำคัญประเมินค่าเพื่อหาค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 5 = ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง
- 4 = ไม่เห็นควย
- 3 = เฉย ๆ
- 2 = เห็นควย
- 1 = เห็นควยอย่างยิ่ง

3.2 แบบสอบถามแบบที่ 2 การตรวจให้คะแนนเหมือนกับแบบ 3.1 แล้วรวมออกมาเป็นผลของระยะทางทางสังคมของการตอบสนองแต่ละข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความถี่ในการตอบสนองของแบบสอบถามที่ 1 แต่ละข้อเพื่อหาร้อยละในการเปรียบเทียบร้อยละของนักเรียนชาวเขาแต่ละเผ่า โดยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ของค่านิยมทางศาสนาดังนี้คือ

1.1 คำนิยมต่อคำสอนทางพุทธศาสนาและคริสตศาสนา ไก่แก๊ว ข้อของแบบ
สอบถามต่อไปนี้ 1, 6, 11, 16, 21, 26, 31, 36, 39, 42, 44, 46, 48, 50, 52,
54, 56, 58 รวม 18 ข้อ

1.2 คำนิยมต่อความเชื่อต่าง ๆ ทางศาสนาที่เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ
ไก่แก๊ว ข้อของแบบสอบถามต่อไปนี้คือ 2, 7, 12, 17, 22, 27, 32, 37, 40, 43 รวม
10 ข้อ

1.3 คำนิยมต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับผี หมอผี และนั้บรูมสิ่งสอนทาง
ศาสนา ไก่แก๊วข้อของแบบสอบถามต่อไปนี้คือ 3, 8, 13, 18, 23, 28, 33, 38, 41, 45,
47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 60 รวม 18 ข้อ

1.4 คำนิยมต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุทางศาสนา ไก่แก๊วข้อของแบบ
สอบถามต่อไปนี้คือ 4, 9, 14, 19, 24, 29, 34 รวม 7 ข้อ

1.5 คำนิยมต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับศาสนา โดยทั่ว ๆ ไป ไก่แก๊ว
ของแบบสอบถามดังต่อไปนี้คือ 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35 รวม 7 ข้อ

2. จากการตรวจให้คะแนนในข้อ 3.1 นั้น นำคะแนนที่ได้ทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย
ของค่านิยมทางศาสนา ในค่านต่าง ๆ 5 ค่าน ที่ต้องการจะศึกษานั้นว่าแตกต่างกันมากน้อย
เพียงไร

3. แบบสอบถามแบบที่ 2 จากการตรวจให้คะแนนแบบ 3.2 นั้น นำคะแนนทั้งหมด
มาวิเคราะห์หาความแปรปรวนของแบบสอบถาม (Analysis of Variance)⁷ แล้วทดสอบ
ด้วยวิธีของนิวแมน คูลส์ (Newman Keuls Test)⁸ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างใน
การตอบสนองของกลุ่มตัวอย่างแต่ละเพศที่มีต่อแบบสอบถามแต่ละข้อ

⁷ B.J. Winer, Statistical Principles In Experimental Design
(New York : McGraw-Hill Book Company, 1962), pp. 267-268.

⁸ Ibid, pp. 191-195.